

- BÍLEK, P. A. Literatura a náboženství. In *Host do školy*, 3, 2008, č. 4, s. 33–34.
- BRUEGGEMANN, W. *Bible a postmoderní představivost: písmo jako scénář života*. Přel. P. Sláma. Praha: Vyšehrad, 2016.
- ECO, U. Dva modely interpretace. In *Meze interpretace*. Přel. L. Nagy. Praha, Karolinum, 2009, s. 14–29.
- HELEBRANT, J; MÜLLER, K. *Boží příběhy aneb Biblické bizáry*. Brno: CPRESS, 2023.
- KOMBEREC, F. *Co už tu zbývá z Karla Čapka: nad autorovým dílem v kontextu středoškolského vzdělávání*. Praha: Cherm, 2018.
- POKORNÝ, P. *Hermeneutika jako teorie porozumění: od základních otázek jazyka k výkladu bible*. Praha: Vyšehrad, 2005.

Nářeční zdroje pro výuku českého jazyka

Marta Šimečková, ÚJČ AV v Brně

simeckova@ujc.cas.cz

Klíčová slova: regionální výuka, dialekty, dialektologické zdroje pro výuku, Český jazykový atlas, nářeční slovník, korpus, zvukový archiv

Key words: teaching regional topics, dialects, dialectal sources of reference for teaching, Czech Linguistic Atlas, Dictionary of Dialects, corpus, archive of sound recordings

Dialectal Resources for Teaching the Czech Language

A survey conducted among Czech language teachers revealed their dissatisfaction with the presentation of dialectal issues in the available textbooks. This article offers several online resources that teachers can use to enhance and enrich their lessons. The resources are varied, including dialect maps and atlases, sound archives, dictionaries, and a corpus. Each resource is provided with a basic description and suggestions for possible classroom use.

Cíle příspěvku

Ve třetím čísle 74. ročníku časopisu *Český jazyk a literatura* byl představen přehled o výuce nářeční problematiky na základních a středních školách, opřený o výsledky ankety uspořádané mezi učiteli českého jazyka ve školním roce 2020/2021 (Šimečková a kol., 2023–2024). Z průzkumu mj. vyplynula jednak nedostatečná úroveň výkladů věnovaných regionálnímu rozrůznění národního jazyka v dostupných učebnicích, jednak potřeba obohatit výuku materiály novými. V návaznosti na tato zjištění nabízíme podrobnější popis online publikací a nástrojů, z nichž mohou učitelé čerpat informace o teritoriálních dialektech, pracovat s nimi přímo ve výuce nebo na jejich podkladu sestavit pro žáky různé aktivity, někdy dokonce interdisciplinární.

Český jazykový atlas a Atlas nářečí českého jazyka

Pro laiky i odborníky je určen šestisvazkový *Český jazykový atlas* (dále ČJA), který v letech 1992–2011 vydalo dialektologické oddělení ÚJČ AV ČR. Zájemce seznamuje pomocí podrobných komentářů a map s nářeční slovní zásobou, hláskoslovím, tvaroslovím, částečně i větnou skladbou a slovtvorbou. Tvůrcům atlasu se podařilo díky

dotazníkovému šetření, realizovanému během terénních výzkumů v 60. a 70. letech 20. století, detailně zachytit nářeční stav u tehdejší nejstarší generace mluvčích. Součástí posledního svazku, tzv. *Dodateků*, jsou dvě CD se 70 ukázkami nářečních promluv, k nimž byly pořízeny i přepisy. V letech 2012–2016 byla zveřejněna elektronická, opravená a doplněná verze ČJA ve formátu PDF, od roku 2018 se jednotlivé díly zpřístupňují ve formátu HTML. V této HTML verzi je umožněno snadné vyhledávání jak položek (např. *houska, kobliha, vánočka, velikonoční bochníček*), tak jazykových dokladů (např. *kobiliha, kobliška, koblih, krepla, kreplik, smažinka, šiška*), dostupný je též heslář a rejstřík.

Na podkladu tohoto atlasu může pedagog žákům názorně předvést, nakolik jsou nářečí českého jazyka rozrůzněna. Na mapách lze sledovat, kde se kupříkladu hlíse lilku bramboru říká (nebo říkalo) v souladu se spisovným jazykem *brambor* nebo *brambora*, a kde naopak *bramboro, grumbír, ertepl, (h)erteple, (h)erteplu, jabko, kartofl, kobzol* či *zemák*. Nebo lze u žáků zjišťovat, kterým pojmenováním označují slunéčko sedmítečné, pro které je v ČJA evidována pestrá škála názvů, např. *beruška, berunka, medrunka, verunka, marunka, petrunka, bábrlinka, pinkalinka, halinka, majdalenka, pámbičkova kravička/ovečka/slepička*. Mapy lze používat buď samostatně jako ilustrační materiál oživující teoretický výklad o nářečích a jejich specifických rysech, nebo jako doplněk k rozborům nářečních promluv, které jsou součástí učebnic a čítanek.

Využitelnost atlasu je ještě širší; vzhledem k tomu, že je v současné pedagogické praxi kladen důraz na názornější výuku s praktickými úkoly a pozorováními, je možné využít bohatý atlasový nářeční materiál k dalším aktivitám, jako je: 1. vyhledávání informací o místním nářečí, s nímž je žák v každodenním kontaktu (nebo jehož je přímo nositelem); 2. odhalování nářečních slov, jež jsou v dané lokalitě pokládána za spisovná a nenářeční (tzv. neviditelné dialektismy, k nimž se řadí např. moravismy *bokem* ‚stranou‘, *lžička* ‚polévková/ lžíce‘, *rýsováček, zavazet*); 3. porovnávání se současnou jazykovou situací, třeba i generačně rozrůzněnou (cílem je např. uvědomění si rozdílů v mluvě prarodičů a ve vyjadřování mladší generace).

Pro potřebu výuky je vhodné volit graficky přehlednější mapy, které zachycují realie žákům dosud známé (např. položky *čmelák, pomlázka, postel, vesnice*). Práce s mapami nadto umožňuje prohlubovat jazykové znalosti společně s vědomostmi zeměpisnými; takto koncipované učební materiály jsou v souladu se současným trendem interdisciplinárního edukačního procesu.

Mapy z ČJA v r. 2020 ožily v barevném provedení, a to díky nové ediční řadě *Atlas nářečí českého jazyka* (např. Ireinová – Voženílek a kol., 2020; titíž, 2023). Vydávají ji dialektologové z ÚJČ AV ČR ve spolupráci s geoinformatiky z Univerzity Palackého v Olomouci a v současnosti již čítá 5 svazků zaměřených na vybrané jevy nářečního hláskosloví a tvarosloví. Knihy jsou dostupné v tištěné i online podobě. Oproti starším mapám došlo jednak ke zpřesnění zakreslených areálů, jednak ke zjednodušení mapového klíče, díky čemuž jsou mapy snazší pro interpretaci. Učitel tak může žákům demonstrovat, ve kterých oblastech se běžně říká (popř.

řikalo) *bláto/blato, chleba/chléb/chlív/chljéb, nést/nest/nýst/nyst, studna/studně/studňa/studeň* aj. Mapy jsou doprovázeny jazykovým výkladem a také dobovými fotografiemi, ikonografickými prvky nebo ukázkami použití slov v autentických kontextech, bez zajímavosti nejsou ani syntetické mapy, zachycující např. míru ne/spisovnosti v regionech.

Jak se kde mluví, Nový encyklopedický slovník češtiny a mapy nářečních areálů

Ve výuce najdou využití nejen mapy jednotlivých nářečních jevů, ale také mapy teritoriálních dialektů. Několik kvalitně zpracovaných map s vyznačením nářečních oblastí lze nalézt na internetu. Jednou z nich je přehledová mapa *Jak se kde mluví* (Čižmarová – Kloferová – Šípková, 2007), jejíž součástí jsou stručné charakteristiky jednotlivých nářečí se zvláštním zřetelem na jevy hláskové a tvaroslovné.

Jmenovaná mapa našla v mírně upravené formě využití v knize *Čeština nově od A do Ž* (Pravdová, 2016). Oproti původní verzi zde bylo navíc zahrnuto 6 drobných map vyobrazujících rozdíly v nářeční slovní zásobě. Mapa je též dostupná na stránkách *Nového encyklopedického slovníku češtiny* (Karlík – Nekula – Pleskalová, 2012–2020, viz heslo *nářeční skupina*). Tento elektronický slovník obsahuje mj. podrobné výklady o nářečích, přičemž text je doplněn o audiální nářeční ukázky a jejich transkripty (viz např. heslo *středomoravská nářeční skupina* se 6 nahrávkami, převzatými z 6. svazku ČJA).

Na půdě Českého národního korpusu vznikla online *Mapa nářečí českého jazyka* (Goláňová – Kupka, 2022), v níž jsou vyznačeny hranice nářečních skupin, podskupin, úseků a typů. Hranice jsou však místy nepřesné, např. Olomouc nelze v žádném případě zařadit do kojetínsko-přerovského typu¹. Přes snahu o podrobnost autoři paradoxně zcela rezignovali na vnitrozemské německojazyčné areály.

Přesnější nářeční hranice jsou znázorněny na mapě *Nářečí českého jazyka* (Stupňánek – Vondráková, 2024), která je volně ke stažení na webu jamap.cz. Na mapě jsou vyznačeny jednotlivé nářeční skupiny a podskupiny, a to pomocí moderních vizualizačních metod. Mapa je určena pro výuku regionálního rozrůznění češtiny na základních a středních školách, z toho důvodu v ní bylo záměrně upuštěno od nářečních typů. Vychází z aktualizované nářeční klasifikace, v níž došlo k přehodnocení některých areálů na úrovni typů a úseků a která byla nedávno představena v metodologickém dokumentu (Šimečková, 2025, s. 20). V mapě jsou oproti starším mapovým výstupům relativně přesně zachyceny mj. pohraniční oblasti a německé jazykové ostrovy a ostrůvky.

¹ Nářeční status Olomouce je sporný. Město bylo dříve z větší části německé, ovšem např. Bohuslav Havránek (1934, s. 175) ho zařadil do oblasti centrálně středomoravské. Jeho současná místní část Holice nadto patřila mezi obce s nářečím čuháckým. František Kopečný (1957, mapa) ve své mapě centrálně středomoravských dialektů zakreslil Olomouc jako součást tzv. sporných úseků; důvodem byl doazajista zánik zde předpokládaných širokých vokálů. Za konzultace děkuji Mgr. Filipu Kubečkovi.

Korpus DIALEKT a aplikace *Mapka*

Korpus DIALEKT (2021) je součástí projektu Český národní korpus, který umožňuje pomocí prostředí Kontext vyhledávání jazykových dat podle různých kritérií v bohatých souborech psaných nebo mluvených textů. DIALEKT materiálově vychází z nářečních nahrávek, zčásti převzatých z ČJA. Po zadání dotazu týkajícího se vyhledávaného jevu si může uživatel jednak přehrát krátký segment audioukázky, jednak zobrazit přepis promluvy ve dvou rovinách (dialektologické a ortografické). Lze přitom hledat podle různých kritérií, např. podle lemmatu, konkrétního tvaru slova nebo jeho části (např. všechny doklady zakončené na *-ijou*), a dále data filtrovat podle nářeční oblasti, věku mluvčího i jiných atributů (blíže viz Goláňová, 2018).

Dané funkce jsou využívány spíše odborníky; pro potřebu výuky však může najít široké využití aplikace *Mapka* (Goláňová a kol., 2023), která vznikla jako doplněk ke korpusu DIALEKT. Jde o interaktivní mapu s popisem vybraných nářečních rysů jednotlivých nářečních skupin, podskupin, úseků a typů, nabízí též zvukové ukázky s jazykovým rozbořem, přičemž tyto ukázky jsou čerpány nejen z korpusu DIALEKT, ale také z korpusů ORAL a ORTOFON. *Mapka* nabízí i tvorbu vlastních map; to ocení např. žáci zapojení do středoškolské odborné činnosti nebo vysokoškolští studenti, kteří se zabývají nářečím podrobněji a píší o nich samostatnou práci (viz Goláňová, 2024).

Zvukové archivy

Z ankety realizované mezi pedagogy vyplynula poptávka zejména po zvukových nahrávkách, s jejichž pomocí by mohli snáze vysvětlit nářeční rozrůznění češtiny. Kromě *Mapky* lze využít další tři zdroje. Jedním z nich je zvukový panel *Jak se kde mluví* (Šipková – Přadková, 2022), který je součástí putovní výstavy *Kriticky ohrožené jevy našich nářečí* a který je také dostupný online. Obsahuje 135 kratších nahrávek reprezentujících starší i mladší nářeční vrstvu z různých oblastí.

Delší souvislé nahrávky jsou součástí zvukového archivu *Ve slovech* (Šimečková a kol., 2022–), jenž je obsahově zaměřen na vyprávění o prožitcích krizových situací, zvláště ve smyslu válečných krizí a tlaku politické moci na člověka. V současnosti archiv čítá téměř 100 záznamů, na nichž mluvčí vzpomínají na válečné útrapy, osvobození v r. 1945, život za socialismu, invazi vojsk Varšavské smlouvy v r. 1968 nebo perzekuci věřících v období totality. Díky tomu mohou nahrávky najít využití kromě hodin českého jazyka také v dějepise. Učitelé k tomu mohou využít již existující pracovní listy, které jsou stejně jako zvukový archiv zpřístupněny na webu *veslovech.cz* (učební materiály jsou dostupné v sekci Výstupy / Edukační materiály).²

Nejnovějším zdrojem je *Mapa ligy superdialektologů* (Šimečková a kol., 2024), čítající v současnosti 149 nahrávek. Ty jsou představeny formou přehledné mapy rozdělené na nářeční podskupiny, jejímž prostřednictvím si mohou zájemci poslechnout jak tradiční nářeční projevy, tak projevy v různé fázi nivelizace. Zajímavostí je, že je

² Autorem pracovních listů je Filip Kubeček.

mapa výsledkem aktivity Staň se superdialektologem, kterou pro základní a střední školy uspořádalo dialektologické oddělení ÚJČ AV ČR ve školním roce 2023/2024. Dokumentátory nářečí a regionálně rozrůzněné mluvy se tak stali přímo školáci, tj. „superdialektologové“ (odtud i název mapy). Z přijatých nahrávek byly sestříhány reprezentativní úseky, zpravidla souvislé části odrážející nejen nářečí dané lokality, ale také střípky z dějin každodennosti (např. vzpomínky starších vypravěčů na dětské hry, školní léta, pokrmy a nápoje, zvyky, krojové odívání apod.). Nahrávky jsou tedy zajímavé nejen po jazykové, ale také obsahové stránce a budou rozhojňovány v dalších ročnících soutěže.

První celouzemní slovník nářečí českého jazyka

Další informace o nářečích lze dohledat ve *Slovníku nářečí českého jazyka* (dále SNČJ), který od roku 2016 zpřístupňuje dialektologické oddělení ÚJČ AV ČR. V současné době jsou zveřejněna hesla s náslovím *A až D* (a několik hesel mimo abecední pořadí).

SNČJ je první celouzemní nářeční slovník češtiny, který je nadto nediferenční, tzn. obsahuje z kodifikačního hlediska slova spisovná i nespisovná. Jsou v něm zpracovány výrazy z různých tematických okruhů, např. z oblasti terminologie řemeslnické a zemědělské, dále názvy pokrmů, zvyků a lidových tradic, rostlin a živočichů atd. Výraznou složku tvoří mj. pojmenování lidí podle vlastností, např. pro tlustého člověka jsou tu evidovány výrazy jako *bača*, *bačala*, *baček*, *bacoch*, *bagoun*, *bachusta*, *bečka*, *brincval*, *bucek*, *bukál*, *cabák* aj. Slovník vyniká bohatou dokladovou částí, která obsahuje kromě ukázek autentických nářečních promluv i projevy lidové slovesnosti (kratší úseky říkadel a lidových písní). V budoucnu bude slovník interaktivně propojen s ČJA a s dalšími zdroji, jako jsou výkladové slovníky spisovné češtiny a slovníky pomístních jmen. Díky tomu získá uživatel snadný přístup k informacím, které lze využít buď v odborné činnosti, nebo ve vzdělávacím procesu.

Pedagogové mohou v SNČJ ověřovat významy výrazů, které vystupují v literárních nářečních ukázkách, rovněž mohou na tento zdroj odkázat při tvorbě vlastních cvičení pro žáky. Ti si mohou díky SNČJ i ČJA osvojovat práci s různými typy primárně odborných zdrojů – jednak s dílem lexikografickým, jednak jazykovězeměpisným. Vhodné je rovněž pracovat s výkladovými slovníky češtiny a ukázat žákům, jakým způsobem (a zda vůbec) je v nich popsána regionální slovní zásoba.

Nářeční výrazy uvedené v těchto zdrojích mohou pedagogové zapojit do zajímavých úkolů, jako jsou kvízy nebo křížovky; některé již vypracované materiály jsou k dispozici na internetu, např. na webových stránkách ceskanareci.cz/kvizy. Informace obsažené v SNČJ a ČJA lze využít různorodým způsobem, mj. jako podklad pro referáty nebo středoškolskou odbornou činnost. V tomto ohledu lze kontaktovat i pracovníky dialektologického oddělení, kteří dlouhodobě spolupracují se vzdělávacími subjekty a aktivně se zapojují do popularizace vědy např. prostřednictvím vedení stáží, pořádáním exkurzí či přednášek přímo na pracovišti nebo na školách.

Závěr

V tomto příspěvku bylo představeno několik online dostupných zdrojů, které mohou ze strany pedagogů nalézt využití při probírání nářečního rozrůznění ve výuce českého jazyka. Jde přitom o zdroje rozmanité, mající podobu zvukových archivů, samostatných map či atlasů, přiblížen byl též velký nářeční slovník a korpus specializovaný na zpracování nářečních promluv. Je pochopitelné, že tyto zdroje nejsou představeny do hloubky; hlavním cílem bylo podat jejich přehled a upozornit na možnou využitelnost v edukačním procesu.

Tento příspěvek vznikl na základě řešení projektu č. DH23P03OVV010 Jazyková paměť regionů České republiky. Metody strojového učení pro uchování, dokumentaci a prezentaci nářečí českého jazyka; poskytovatel podpory Ministerstvo kultury, Program NAKI III.

Literatura

- Český jazykový atlas. Praha: Academia, 1992–2011. Též [online] Dostupné z <<https://cja.ujc.cas.cz/>> (PDF), <<https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/>> (HTML).
- ČIŽMÁROVÁ, L.; KLOFEROVÁ, S.; ŠIPKOVÁ, M. Jak se kde mluví: nářečí v České republice. In: PRAVDOVÁ, M. (ed.). *Čeština nově od A do Ž*. Praha: Lidové noviny, Academia, 2016, příloha. Též [online] Dostupné z <<https://www.czechency.org/files/attachment/nareci/mapa-nareci.png>>.
- ČIŽMÁROVÁ, L.; KLOFEROVÁ, S.; ŠIPKOVÁ, M. Jak se kde mluví. *Lidové noviny*, 258, roč. 20, 5. 11. 2007. Též [online] Dostupné z <<https://ujc.cas.cz/cs/publikace/knizni-publikace/mapa-ceskych-nareci/>>.
- GOLÁŇOVÁ, H. Využití internetové aplikace Mapa ve výuce češtiny. *ČJL*, 75, 2024, s. 67–74.
- GOLÁŇOVÁ, H.; KUPKA, K. *Mapa nářečí českého jazyka*. Verze ze dne 4. 1. 2022. Praha: Ústav Českého národního korpusu FF UK, 2022. [online] Dostupné z <<https://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:dialekt:-mapa>>.
- GOLÁŇOVÁ, H.; WACLAWIČOVÁ, M.; LUKEŠ, D. *DIALEKT: nářeční korpus*. Verze 2 z 23. 12. 2021. Praha: Ústav Českého národního korpusu FF UK, 2021. [online] Dostupné z <<http://www.korpus.cz>>.
- GOLÁŇOVÁ, H.; WACLAWIČOVÁ, M.; PEJCHA, J.; ČAPKA, T.; BENEŠOVÁ, L. *Mapka: mapová aplikace pro korpusy mluvené češtiny*. Verze 2.0. Praha: Ústav Českého národního korpusu FF UK, 2023. [online] Dostupné z <<http://korpus.cz/mapka>>.
- HAVRÁNEK, B. Nářečí česká. In: *Československá vlastivěda. Díl III. Jazyk*. Praha: Sfinx, 1934, s. 84–218.
- IREINOVÁ, M.; VOŽENÍLEK, V. A KOL. *Atlas nářečí českého jazyka – nominativ singuláru feminin*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2023. Též [online] Dostupné z <https://www.cartography.upol.cz/MAPS/MAPS_Num27_atlas.pdf>.
- IREINOVÁ, M.; VOŽENÍLEK, V. A KOL. *Atlas nářečí českého jazyka – krácení vokálů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020. Též [online] Dostupné z <https://www.cartography.upol.cz/MAPS/MAPS_Num18_atlas.pdf>.
- KARLÍK, P.; NEKULA, M.; PLESKALOVÁ, J. (eds.). *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Brno: Masarykova univerzita, 2012–2020. [online] Dostupné z <<https://www.czechency.org/>>.
- KOPEČNÝ, F. *Nářečí Určic a okolí*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1957.
- Slovník nářečí českého jazyka*. Brno: Ústav pro jazyk český AV ČR, 2016. [online] Dostupné z <<https://sncj.ujc.cas.cz/>>.
- STUPNÁNEK, B.; VONDRÁKOVÁ, A. *Nářečí českého jazyka. Nářeční skupiny a podskupiny. Verze 1.0*. Brno: Ústav pro jazyk český AV ČR; Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2024. [online] Dostupné z <<https://www.jamap.cz/download/mapa-narecni-skupiny.pdf>>.

ŠIMEČKOVÁ, M. Audiální data: sběr, archivace, katalogizace a příprava pro strojové učení. In: ŠIMEČKOVÁ, M. (ed.). *Metodika pro převod strukturovaných znalostí z oboru dialektologie do strojového učení*. Brno: Ústav pro jazyk český AV ČR, Vysoké učení technické v Brně; Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2025, s. 15–62. [online] Dostupné z <<https://www.jamap.cz/download/jamap-metodika.pdf>>.

ŠIMEČKOVÁ, M.; KOPECKÁ, T.; KUBEČEK, F.; IREINOVÁ, M. Regionální prvky ve výuce českého jazyka. *ČJL*, 74, 2023–2024, s. 110–116.

ŠIMEČKOVÁ, M.; KUBEČEK, F.; ŽIŽKA, J.; NÉTEK, R. *Mapa ligy superdialektologů. Verze 1*. Brno: Ústav pro jazyk český AV ČR, Vysoké učení technické v Brně; Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2024. [online] Dostupné z <<https://www.jamap.cz/supermapa>>.

ŠIMEČKOVÁ, M. A KOL. *Ve slovech*. Brno: Ústav pro jazyk český AV ČR, 2022. [online] Dostupné z <<https://veslovech.cz/>>.

ŠÍPKOVÁ, M.; PŘADKOVÁ, P. *Zvukový panel*. Brno: Ústav pro jazyk český AV ČR; Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2022. [online] Dostupné z <https://eyetracking.upol.cz/naki_vystava_nareci/>.

Profesor Zdeněk Kožmín (1925–2007)

Václav Jindráček, PF UJEP v Ústí n. L.

vaclav.jindracek@ujep.cz

Klíčová slova: Zdeněk Kožmín, sté výročí, medailon, poezie, didaktika

Key words: Zdeněk Kožmín, Centenary, Poetry, Didactics

Professor Zdeněk Kožmín (1925–2007)

The article was written on the occasion of the centenary of the birth of Professor Zdeněk Kožmín. Attention is paid to Kožmín's contribution to the didactics of literature and style, his innovative views on the place of artistic texts in teaching, and the possibilities of analysis and interpretation, especially of poetic texts. At the same time, the article describes how Professor Zdeněk Kožmín's professional life was influenced by personal experiences (during World War II, during forced departure from the academic environment and teaching at the grammar school), and presents the professor as a bearer of professional and human qualities.

*Ale vždyť tolik máš – slovo a lásku, jazyk a filosofii,
lidi a Boha, intimitu a vesmír. A stále ještě ŽIVOT.¹*

28. února 2025 uplynulo 100 let od narození Zdeňka Kožmína. Jak ale pojmut příspěvek, který je schopen docenit jen nepatrnou část toho, čím pan profesor oslovil celé generace svých žáků a studentů a co dodnes udivuje množstvím inspirací a rozsahem tvůrčího záberu?

Hned v úvodu by se snad slušelo připomenout Zdeňka Kožmína jako jednu z nejvýznamnějších osobností české literární vědy, jako teoretika a kritika, který četl i psal v několika jazycích, věnoval se otázkám interpretace, dílu Jana Amose Komenského,

¹ KOŽMÍN, Z. *Bubáčky. Naddeníky 1998–2002*. Brno: Host, 2020, s. 102.